IX
25

Държавна Земедѣлска Опитна Станция
с. Садово

Петъръ Илиевъ
Агрономъ специалистъ при станцията

№ 24

2405

ВЪРХУ МЕТОДЪТЪ
на
СЕЛЕКЦИЯ ПРИ ПАМУКА

ПЛОВДИВЪ
Търговска печатница
1938

IX-25

Държавна Земедѣлска Опитна Станция
с. Садово

Петъръ Илиевъ
Агрономъ специалистъ при станцията

№ 24

ВЪРХУ МЕТОДЪТЪ
на
СЕЛЕКЦИЯ ПРИ ПАМУКА

ПЛОВДИВЪ
Търговска печатница
1938

12405

СЪДЪРЖАНИЕ.

	Стр.
Уводъ	3
Терминология	4
Изходенъ материалъ	5
Методъ на селекция при памука	6
Щандарденъ сортъ	14
Заключение	15
Литература	16

Д. 6832/1984
ВСИ „В. Коларов"
Централна библиотека
ПЛОВДИВ

Петъръ Илиевъ
Агрономъ специалистъ при станцията.

Върху методътъ на селекция при памука.

Уводъ.

Селекционната работа съ земедѣлскитѣ култури се явява като основа на модерното земедѣлие. Наредъ съ една напреднала агротехника, селекцията е най-мощното срѣдство за напредъка на земедѣлието въ една страна и единъ сигуренъ и изпитанъ пжть за увеличаването и осигуряването на доходитѣ въ земедѣлскитѣ стопанства, при най-малко инвестиране на трудъ и капитали въ тѣхъ. Ето защо, значението на селекцията е отдавна и добре преценено въ всички културни страни. Селекционната работа въ тѣхъ е така добре организирана и така солидно поставена, че се развива самостоятелно, безъ за това да сж необходими постояннитѣ грижи и жертви отъ страна на държавата — последната е запазила само правото на контрола, а самата работа е минала въ ржцетѣ на частни сдружения.

Всѣка култура се поддава на подобрение, при една методична селекционна работа, но има и такива, които особенно чувствително реагиратъ въ това отношение. Такава култура е, напримеръ памука, който сравнително лесно измѣня своитѣ физиологични, биологични и дори морфологични качества. Значението на селекционната работа при памука въ насъ, обаче, се засилва извънредно много отъ обстоятелството, че въ нашата страна тази култура се намира на своята най северна граница и при условия на екзистенцъ минимумъ за своето сжществуване. Поради това, немислими сж едни трайни, значителни и сжществени резултати при тази култура въ насъ, безъ една добре застжпена и издържана селекционна работа. Въ това отношение, ние не можемъ да се съгласимъ съ мнението на тѣзи (3), които смѣтатъ, че стабилизирането и рентабилитета на нашето памукопроизводство може да бжде осжществено съ въвеждането на първо мѣсто на подходящи агротехнически мероприятия. Безъ да отричаме значението

на последнитѣ, ние трѣбва да припомнимъ, че условията за развитието на памука въ насъ сж такива, че при нѣкоя по неблагоприятна въ климатично отношение година (напримѣръ, една студена есень съ по-ранни слани), никакви агротехнически мероприятия не биха били въ състояние да увеличатъ или дори да запазятъ реколтата отъ памука. Напротивъ, единъ ранозрѣенъ сортъ въ такъвъ случай ще бжде много по-цененъ. ***Ето защо, ние смѣтаме, че при работата съ памука въ нашитѣ опитни институти, селекцията стои на първо мѣсто по значение и сме убедени, че бждащето на тази култура въ нашата страна зависи до голѣма степень отъ резултатитѣ, които ще даде започнатата вече въ тѣхъ селекционна работа.***

Терминология.

Преди да минемъ на самата сжщность на темата която ни интересува, смѣтаме за необходимо да кажемъ нѣколко думи за терминологията при памука, която се въвежда въ насъ.

Терминътъ не е една обикновенна дума — въ него е вложено често пжти едно голѣмо съдържание, а най-малкото — той трѣбва да изразява добре онова качество, което обозначава. Колкото и малка да е още нашата литература по памука, прави впечатление неправилното обозначаване на памучното семе. Известно е, че има памуци, чието семе е покрито и следъ омаганяването съ късъ мъхъ и други — на които семената нѣматъ този мъхъ и следъ омаганяването сж съ гладка повърхность. За този характеръ въ нашата литература сж дадени следнитѣ наименования: семена покрити съ влакно (Малковъ К.), голи и облечени семена (Георгиевъ В. и др.), голосеменни и покритосеменни (Милковски И.). Едни отъ тѣзи термини сж неточни („покрити съ влакно"), други — нелитературни („голи и облечени"), а третитѣ — неправилно употребѣни и синоними съ отдавна утвърдени и съвършенно друго изразяващи термини въ ботаниката („голосеменни и покритосеменни"). Като имаме предъ видъ терминологията за този характеръ въ английската, нѣмската и руската специална литература, ние смѣтаме, че най-правилно бихме го означили на български съ нѣколко думи: памучни семена покрити съ мъхъ и такива безъ мъхъ или по-кратко: памучни семена съ мъхъ и безъ мъхъ.

Сжщо така неприцизно е опредѣлението което се прави и по отношение теглото на една кутийка. Така, Милковски И. (3) употрѣбява израза: „тегло на памука въ кутийката" и този който чете това, остава съ впечатлението, че става дума за теглото на чистото влакно въ една кутийка, а въ сжщность това се отнася до общото тегло на влакното и семето. Прието е въ чуждата литература въ този случай да се казва: „тегло на една кутийка". Ако искаме да бждемъ по-точни, можемъ да употрѣбимъ израза: „тегло на влакното съ семето въ една кутийка", но въ никакъвъ случай тъй, както сега е употрѣбенъ.

Изходенъ материялъ.

Както при всѣка работа, така и при селекционната, единъ много важенъ моментъ е началния, когато трѣбва да се знае отъ кжде да се тръгне и какво трѣбва да се постигне. Отъ правилното поставяне на задачата зависи и успѣха на нейното разрешаване. ***Ето защо, много важенъ се явява отъ това гледище въпросътъ за изходниятъ материалъ и неговото количествено и качествено събиране.***

Тъй като най-важното условие за успѣха на памука въ насъ е неговото навременно узрѣване и пребиране, нашитѣ опитни институти, които работятъ съ тази култура, си поставиха за задача да създадътъ ранозрѣйни сортове. Въ този случай тѣ съ право обърнаха внимание на мѣстнитѣ популации отъ памукъ, като приспособени къмъ климата на страната и сравнително узрѣващи по-рано. Начинътъ, обаче, по който се събира самиятъ материялъ има сжщо така решаващо значение за резултата отъ предприетата работа. Въ този случай трѣбва да се иматъ предъ видъ следнитѣ две ржводни начала: ***първо, че събрания материалъ трѣбва да бжде въ подходящо количественко отношение спрѣмо районитѣ въ които се събира и на второ мѣсто — че събирането му не трѣбва да става случайно, а по известенъ планъ и съ огледъ на поставената задача.***

Памукопроизводната область въ насъ презъ 1930 г. е включвала около 15 околии, разположени въ южна и югозападна България. Презъ сжщата година въ този районъ сж засѣти съ памукъ около 80,000 да. Колкото и малка да е тази площь, като се има предъ видъ принципа за съотношението между събрания материялъ и района който се изследва, не можемъ да не заключимъ, че опитътъ (3) на Чирпанската опит

на станция презъ 1930 г. да проучи мѣстния памученъ материялъ и да събъре изходенъ такъвъ за своята селекционна работа, направенъ само съ 200 проби (отъ 200 растения?), стои подъ всѣкаква критика. Ние смѣтаме дори, че при събирането на материяла не е имало планъ за това — ина че не можемъ да си обяснимъ присѫтствието на две проби египетски памукъ въ събранитѣ 200 проби: ще излѣзе, че нашия мѣстенъ памукъ се състои отъ 1% египетски такъвъ.

Методъ на селекция при памука.

Всѣка селекционна работа може да бѫде разложена на два важни компонента: първиятъ—извършването на подбора съ огледъ на поставенитѣ задачи и вториятъ — провѣряване чистотата на подбрания материялъ. Първата задача се постига чрезъ търпеливото, всестранно и интимно проучване на характеритѣ на третираното растение, а втората — чрезъ научно обоснована метода и наблюдение. ***По тази причина, като предпоставка на всѣка една селекционна работа се явява въпросътъ за изработването на единъ вѣренъ методъ за нейното провеждане. Допуснатитѣ грѣшки въ това отношение сѫ сѫдбоносни.***

Селекционната работа при всички земедѣлски култури се базира на едни и сѫщи основни принципи, произтичащи отъ законитѣ и разбиранията на съвременната генетична наука. При все това, извеждането на самата работа при всѣка една отдѣлна култура носи бѣлега на нѣщо индивидуално и често пѫти, твърде различаващо се по своитѣ подробности отъ общоприетото. Тѣзи различия въ метода на селекционната работа произхождатъ отъ биологичнитѣ и морфологични различия между отдѣлнитѣ култури. На първо мѣсто тукъ изпъква въпроса за биологията на цъфтенето: дали третираното растение е изключително самоопрашващо се, дали е изключително чуждоопрашващо се или при него сѫ възможни както самоопрашването, така и чуждото опрашване. Въ това отношение памукътъ принадлежи къмъ групата на самоопрашващитѣ се растения съ частично чуждоопрашване. Процента на това чуждо опрашване варира въ най-различна степень въ зависимость отъ климатическиятъ характеръ и насекомниятъ съставъ въ даденъ пунктъ. За нашата страна този въпросъ не е още проученъ, но очевидно е, че сѫществува единъ не малъкъ процентъ на чуждо опрашване. Това обстоятелство налага обезателното изолиране на цвѣтоветѣ при работата съ памука въ насъ.

Върху метода на селекция при памука въ нашата литература до скоро не бѣше нищо споменавано. Едва въ последни дни се появиха първитѣ бележки и първата схема на селекционна работа, тъй както тя се прилага въ Чирпанската опитна станция. Този първи приносъ въ това отношение дължимъ на специалиста при тази станция г-нъ И. Милковски,

Въ своята статия: „Новитѣ селекционирани сортове памуци на Чирпанската опитна станция", помѣстена въ кн. 2. год. VIII на списанието на земедѣлскитѣ опитни институти въ България, г-нъ Милковски съобщава, че въ станцията се практикува индивидуаленъ многократенъ подборъ, придруженъ съ принудително самоопрашване чрезъ изолация на цвѣтоветѣ. Схемата на тази работа е предадена въ следния видъ:

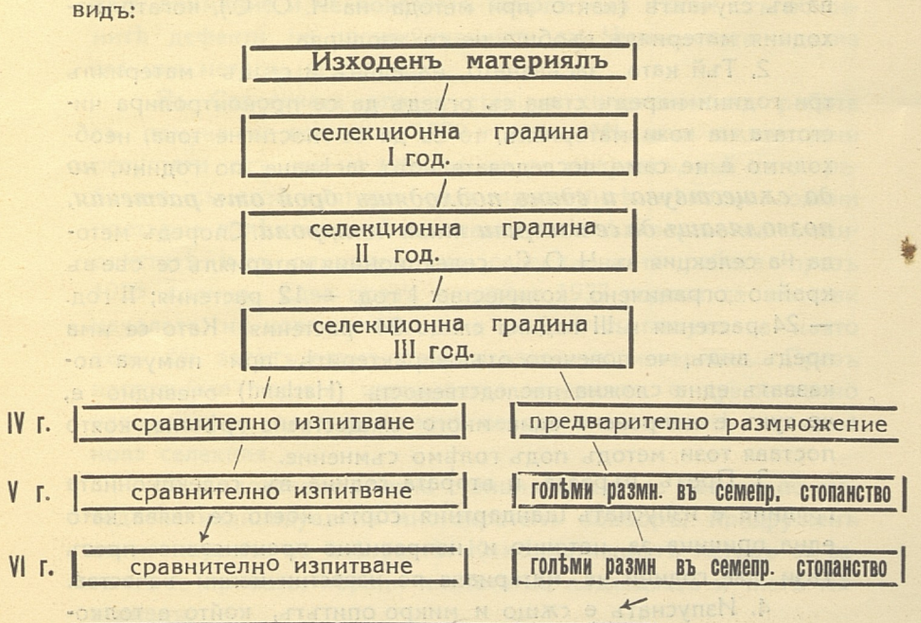

Схема на селекционната работа съ памуцитѣ при Ч. О. С.

Критично погледната, тази схема споредъ насъ е много елементарна, непълна и нелишена отъ принципни грѣшки. Въ това отношение заслужава да се спрѣмъ на слѣднитѣ моменти, посочващи недостатъцитѣ на практикуваната въ Ч.О.С. селекционна работа:

1. Въ селекционната градина I година, споредъ този методъ, постжпва материялъ отъ цѣли растения, а не отъ отдѣлни кутийки. Като се има предъ видъ, че изходниятъ материялъ се състои отъ нѣколко хиляди растения (въ Садовската опитна станция работата се започва съ около 10,000 растения), абсурдно е да се смѣта, че могатъ да се изолиратъ всички кутийки на всички растения. ***Ето защо, засѣването на селекционната градина I година съ материялъ отъ една кутийка дава повече гаранция за чистотата на материала.*** Още по-голѣмо значение има това въ случаитѣ (както при метода на Ч. О. С.), когато изходния материялъ въобще не се изолирва.

2. Тъй като засѣването на единъ и сжщъ материялъ три години наредъ става съ огледъ да се проконтролира чистотата на този материялъ, то за да се постигне това, необходимо е не само последователното засѣване по години, ***но да сжществува и единъ подходящъ брой отъ растения, позволяващъ да се извърши тази контрола.*** Споредъ метода на селекция въ Ч. О. С., селекционния материялъ се сѣе въ крайно ограничено количество: I год. — 12 растения; II год. — 24 растения и III година сжщо 24 растения. Като се има предъ видъ, че повечето отъ характеритѣ при памука показватъ една сложна наследственость (Harland) очевидно е, че тукъ е направена една много сжществена грѣшка, която поставя този методъ подъ голѣмо съмнение.

3. Презъ първата и втората година въ селекционната градина е изпуснатъ щандартния сортъ, което се явява като една причина за неточно и неправилно преценяване презъ тѣзи две години на материала по известни ценни качества.

4. Изпуснатъ е сжщо и микро опитътъ, който е толкова необходимъ при всѣка една селекционна работа, тъй като чрезъ него се отстраняватъ още въ самото начало на сравнителното изпитване всички малоценни линии. Сжществуването на микроопита опростява и поевтинява това изпитване.

5. Важно методична грѣшка е да се взима семе отъ сравнителното сортово изпитване и да се използува по-нататъкъ за размножение. ***Събрания материялъ отъ сравнителното изпитване не може да се третира като чистъ,*** тъй като при това изпитване различнитѣ сортове идватъ въ непосрѣдствено съседство и се взаимно кръстосватъ. Не допущаме, пъкъ и това никжде не е казано въ статията, че се върши принудително изолирване на цвѣтоветѣ при сравнителното изпитване, което само по себе си би довело до други методични грѣшки.

6. По отношение на предварителното размножение се казва, че на такова се подлагатъ най-ценнитѣ линии. Принципно, това е сжщо една грѣшка, тъй като не могатъ да сжществуватъ най-ценни линии и сортове, преди да сж подложени на сравнително сортово изпитване — иначе се губи смисъльта на последното.

Смѣтаме, че изтъкнатитѣ отъ насъ моменти заслужаватъ внимание и че показватъ твърде ясно нѣкои отъ основнитѣ дефекти на практикуваниятъ въ Чирпанската опитна станция методъ на селекция.

Въ Садовската опитна станция селекционната работа съ памука се води отъ 1930 година. Нѣкакви сжществени резултати отъ нея не можаха да се получатъ, тъй като работата съ тази култура презъ последнитѣ нѣколко години претърпе голѣми промѣни, главно съ смѣняването на специалиститѣ и съ спирането на селекционната работа презъ 1935 година. Едва презъ миналата 1937 година се постави началото на нова селекционна работа съ памука, за която цель бѣ засѣтъ единъ малъкъ изходенъ материалъ. Презъ настоящата година изходниятъ материалъ е чувствително увеличенъ и по този начинъ се слагатъ основитѣ на една нова селекция.

Въ Садовската опитна станция сжщо се работи по метода на индивидуалния многократенъ подборъ, придруженъ съ изолирване на цвѣтоветѣ. Комбинативниятъ методъ за сега не се прилага, поради липсата на подходящъ и чистъ материалъ.

Като изходенъ материалъ при нашата работа ни служатъ мѣстнитѣ популации памукъ, отъ които се стремимъ да изолираме главно форми отличаващи се по своята ранозрѣйность, притежаващи сжщевременно задоволителни качества и по отношение на влакното. За точната преценка на избранитѣ елитни растения и тѣхнитѣ поколѣния ние си

служимъ съ следната, таблица, съставена отъ насъ съ огледъ на мѣстнитѣ климатични и почвени условия:

Таблица за преценяване на подбранитѣ растения по тѣхнитѣ най-важни качества.

Качество	БАЗА	Преценка
Ранозрѣйность	до 1. X. разпукнати	
	75%—100% отъ кутийкитѣ	ранни
	50%—75% отъ кутийкитѣ	подходящи
	25%—50% отъ кутийкитѣ	късни
Плодовитость	на едно растение	
	отъ 5 до 10 кутийки	срѣдна
	отъ 10 до 15 кутийки	добра
	отъ 15 нагоре	много добра
Дължина на влакното	отъ 23 до 26 мм.	срѣдна
	отъ 26 до 29 мм.	добра
	отъ 29 мм. нагоре	голѣма
Голѣмина на кутийката	подъ 3 гр.	малка
	отъ 3—5 гр.	срѣдна
	отъ 5 гр. нагоре	едра
Рандеманъ	отъ 25%—30%	срѣденъ
	отъ 30%—35%	добъръ
	отъ 35 % нлгоре	много добъръ

Презъ 1936 година като изходенъ материалъ бѣха събрани 120 проби и засѣти презъ пролѣтьта на 1937 година. Отъ този материалъ бѣха отдѣлени 70 елитни растения, които презъ настоящата пролѣть се засѣха като селекция първа година. За засѣването на селекцията се употрѣби семето само отъ отдѣлни кутийки.

Презъ есеньта 1937 година се събра новъ изходенъ материалъ, възлизащъ на 700 проби, като всѣка проба представлява една отдѣлна кутийка, прибрана въ отдѣлно пликче. Презъ настояшата година пробитѣ сж засѣти сепаратно въ полето на станцията.

Събрания изходенъ материалъ произхожда главно отъ околиитѣ: Борисовградска и Хасковска, а отчасти отъ Харманлийска и Свиленградска. Желанието ни бѣше да обходимъ единъ по-голѣмъ районъ и да съберемъ повече проби, но това бѣше вънъ отъ нашата възможность.

Схемата, по която се води селекционната работа въ Садовската опитна станция е сходна до известна степень съ тази на централната селекционна станция по памука въ Ташкентъ, но се коренно различава отъ нея по метода на сравнителното изпитване на новитѣ сортове и тѣхното размножение. (Схемата е представена на стр. 12).

Отъ тази схема се вижда, че освенъ по метода на директния подборъ, въ станцията се предвижда работа и по комбинативния методъ, стига за това да се намѣри подходящъ и чистъ материалъ.

При нашата селекционна работа съ памука изолации се правятъ при селекция I година, селекция II година, контролната парцела и при предварителното размножение. Пространствена изолация се извършва при малкото и голѣмо размножение и въ семепроизводното стопанство.

Въ селекция първа година постжпва материалъ отъ единични кутийки на подбранитѣ елитни растения. Този материалъ се засѣва въ два реда три метра широки и при растояния между растенията 40×50 см., така, че презъ първата година подъ наблюдение се намиратъ 16 растения. Колкото и да е малъкъ този брой на растенията, трѣбва да се задоволимъ съ него поради ограничения материалъ, отъ който се изхожда (семето на една кутийка). На всѣки десеть номера се поставятъ по два реда щандардъ, за какъвто се засѣва сорта на станцията — 038. Този сортъ е полученъ отъ мѣстнитѣ популации памукъ и служи да ни ориентира по отношение разнозрѣйностьта на изпитваниятъ селекционенъ материалъ.

Както споменахме, въ селекция първа година постжпва материалъ, който може да бжде и неизолиранъ. Като причина за това може да е голѣмия брой на изходниятъ материалъ или пъкъ обстоятелството, че окончателната преценка върху елитнитѣ растения става много по-късно отъ времето на цъфтенето — едва при разпукването на кутийкитѣ — поради което, възможно е нѣкои растения да не сж били отбелязани своевременно. Въ такъвъ случай, когато не разполагаме съ изолирани кутийки, ***материала се дублира***, т. е. взиматъ се по две кутийки отъ едно и сжщо елитно растение и се засѣватъ сепаратно (Янушевский) По-нататъкъ, анализирането на поколѣнията се води сжщо отдѣлно, тъй както се постжпва и съ поколѣнията отъ съвършенно различенъ про-

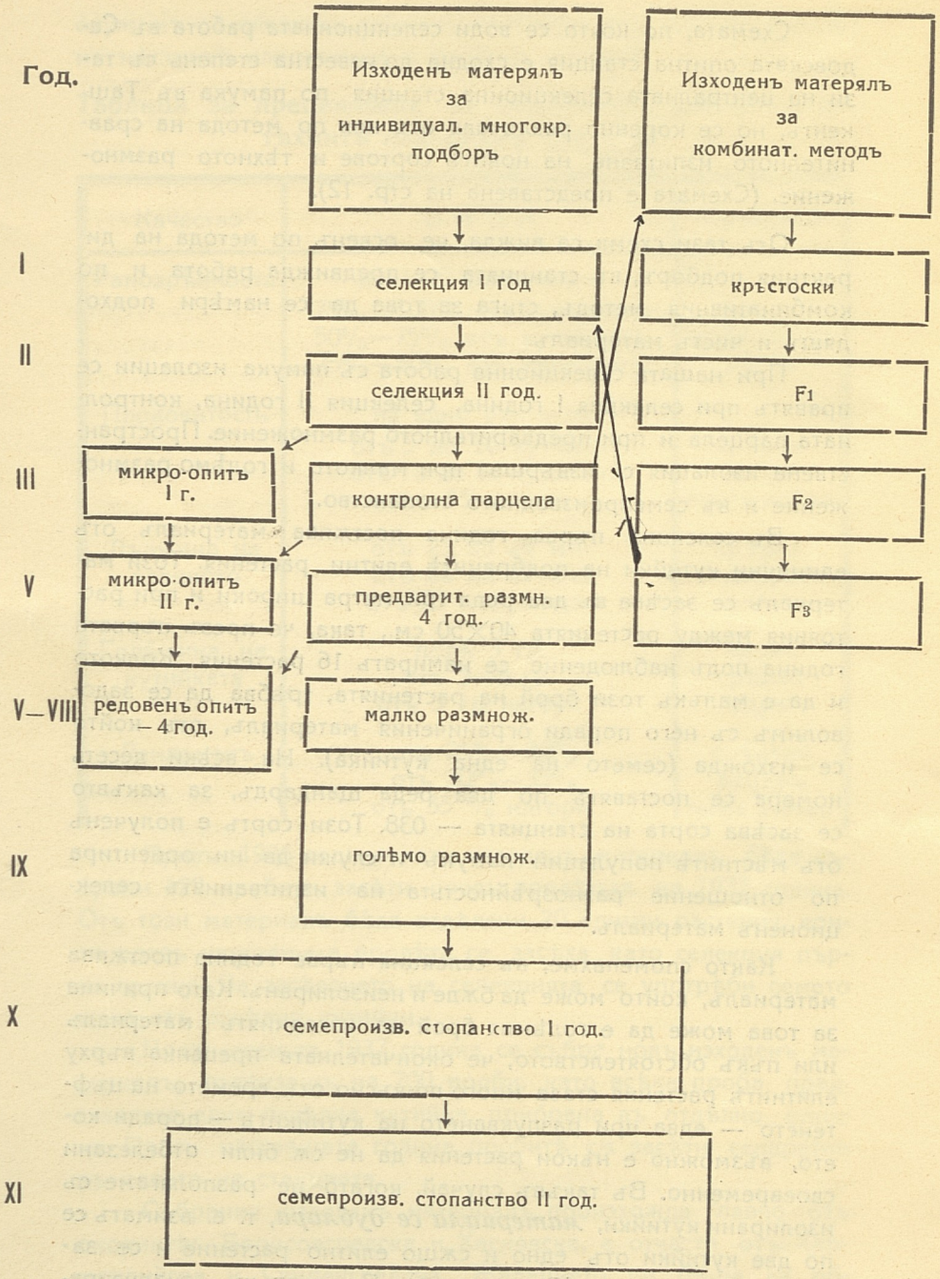

Схема на селекционната работа съ памука въ Садовската опитна станция.

изходъ. По този начинъ се избѣгва опасността отъ нежелателното чуждо опрашване при елитнитѣ растения. При много ценен материалъ, могатъ да се използуватъ не две, а повече кутийки отъ едно и сѫщо растение. Презъ следващитѣ години неизолиранъ материалъ не се употрѣбява.

Презъ втората година, подбрания и изолиранъ презъ първата година селекционенъ материялъ (отъ единични растения) се сѣе въ парцелки съ по 10 реда или всѣки номеръ се засѣва съ по 80 растения, на растояние пакъ 50×40 см. и при широчина на парцелата три метра. Презъ втората година щандардитѣ сѫ два — 038 на С. О. С. и № 182 Ак. Джура (руски сортъ създаденъ въ Голодностепската опитна станция). Последния сортъ се поставия за сравнение по доходность.

Презъ третата година се започва съ сравнителни микро сортови опити, а часть отъ материяла се засѣва въ контролнитѣ парцели съ по 30 реда или отъ всѣка линия се засѣватъ по 240 растения — тукъ именно става окончателната преценка за чистотата на линиитѣ поне по отношение на характеритѣ за които сѫ били подбрани. Щандарди сѫ сѫщитѣ споменати два сорта.

Микроопититѣ се залагатъ въ парцели отъ единични редове, съ щандардъ на всѣки 6 реда, за какъвто се употрѣбява № 182. Дължината на редоветѣ сѫ 22 метра, при растояния между растенията 50×20 см., а повторенията осемь. Чистотата на семето за микро опититѣ се подържа, като такова се взима отъ селекция втора година и отъ контролнитѣ парцели.

Редовниятъ сравнителенъ сортовъ опитъ се поставя съ парцели отъ двойни редове, дълги 42 метра, при 5 повторения и растояние между растенията 50 X 20 см. Щандарда се поставя презъ 6 парцели и за такъвъ остава пакъ № 182. Семения материялъ за редовнитѣ опити се взима отъ специалното предварително размножение, което има именно тази задача — да доставя чистъ материялъ за опититѣ, ***тъй като само въ такъвъ случай могатъ да се направятъ вѣрни заключения отъ сѫщитѣ.*** Микроопититѣ и редовнитѣ опити се залагатъ и изчисляватъ по метода на Линхардъ, който има редица преимущества и дава вѣрна представа за точностьта на изведения опитъ.

Окончателната преценка на новосъздаденитѣ сортове следователно става при директниятъ подборъ едва на осмата година, следъ което се започва съ размно

жението на най-добрия отъ тѣхъ. Макаръ и по-бавенъ, но препоржчаниятъ отъ насъ методъ на селекционна работа е по-издържанъ, по прецизенъ въ преценката на материяла, а сжщо така — съобразенъ съ особенноститѣ на културата. Да се бърза, когато това е въ вреда на самата работа, не е за препоржчване.

Щандарденъ сортъ.

Едно отъ основнитѣ начала при селекционната работа, освенъ това за подбора, е принципа на сравнението. Максимата, че „по-доброто е врагъ на доброто" тукъ се прилага най-пълно. За да може, обаче, да се извършва едно методично и безъ грѣшки сравнение, необходимо е въ това отношение да сжществува една база. При селекцията тази база за сравнение е щандардния сортъ. ***По тази причина, избирането на щандардния сортъ се явява като единъ много важенъ и съ голѣми последици моментъ.***

За щандаренъ сортъ се взима ***най-добрия*** отъ сжществуващитѣ въ дадения моментъ сортове въ страната. Чрезъ сравнителното изпитване новитѣ сортове се поставятъ въ конкуренция съ щандарда и само този сортъ отъ тѣхъ, който следъ изпитването се укаже по-добъръ отъ него, само той може да бжде размноженъ и пуснатъ въ широката практика; сжщевременно, отличилиятъ се сортъ става щандардъ за всички нови изпитвания, докато не бжде надминатъ отъ нѣкой другъ, по-новъ, сортъ. Въ тази конкуренция между щандарда и новитѣ сортове и въ постоянното отлжчване на все по-добри и по-добри сортове се намира смисъльта не само на сравнителното изпитване, но и на самата селекция.

Като най-добъръ между памучнитѣ сортове въ насъ за сега трѣбва да приема безспорно рускиятъ сортъ № 182 Ак Джура, който е изпитанъ и проученъ отъ нашитѣ опитни институти въ Чирпанъ и Садово (2) и който презъ последнитѣ години получи голѣмо разпространение въ насъ.

Въ селекционната работа, обаче, на Чрпанската опитна станция за щандаренъ сортъ е приетъ не № 182, а мѣстниятъ памукъ. Собственно, това не е нинакъвъ сортъ, а една популация съ неизвестни и неопредѣлени качества, произволно взета отъ нѣкакъвъ пунктъ. Съ вмъкването на тази неизвестна величина като база на сравнинелното сортово изпитване се загубва смисъльта на последното и се създава

възможность за неправилни заключения. Тукъ ние намираме една отъ голѣмитѣ и принципни грѣшки въ селекционната работа на споменатата станция, които поставятъ подъ съмнение полученитѣ резултати.

Ако въ сравнителното сортово изпитване на Ч. О. С. бѣ приетъ за щандарденъ сортъ № 182, ние вѣрваме, че картината на това сравнение би била съвсемъ друга. Така напр., доходностьта на новитѣ сортове и тѣхниятъ рандеманъ щѣха да бждатъ подъ тѣзи на щандарда, а дължината на влакното — почти еднаква съ неговата. Въ този случай щѣше да бжде по-добре подчертана и ранозрѣйностьта на № 38, който изглежда споредъ описанието, че има едно предимство предъ № 182, като узрѣва по-рано отъ него. ***Неправилното и погрѣшно избиране на щандарда, обаче, внася голѣми заблуждения по отношение преценката на новитѣ сортове. Грѣшката е толкова по-голѣма, като се има предъ видъ, че въ насъ, както се каза, вече сжществува единъ добре проученъ и изпитанъ сортъ, който наложително трѣбваше да бжде взетъ за щандардъ.***

Заключение.

Нашето памукопроизводство, разбирано въ днешниятъ му видъ, е още младо и незакрѣпнало. Покрай законодателнитѣ мѣрки, които ще му осигурятъ единъ постояненъ пазаръ и твърди цени, новитѣ сортове, които ще се създадатъ отъ нашитѣ опитни институти, ще спомогнатъ много за неговото укрѣпване и разширение до необходимитѣ за страната ни размѣри. Съзнавайки тази отговорность на нашитѣ институти, ние смѣтаме за необходимо да се изкажемъ по единъ толкова важенъ въпросъ, какъвто е този за метода на селекцията при памука, отъ който зависи успѣха на подетата работа. Ние вѣрваме, че съ принципната критика която правимъ и съ изнасянето на самиятъ методъ, тъй както той се практикува въ Садовската опитна станция, допринасяме за еволюцията на самата работа и за отстраняването отъ нея на нѣкои грѣшки.

ЛИТЕРАТУРА:

1. МАЛКОВЪ, К. — Има ли бъдаще памучната култура въ насъ (Садово, 1904 г.).
2. ГЕОРГИЕВЪ, В. — Сравнителни сортови опити съ памуци 1926—1930 г. (Садово, 1931 г.).
3. МИЛКОВСКИ, И. — Новитѣ селекционирани сортове памуци на Чирпанската опитна станция (кн. 2 год. VIII на сп. на земедѣл. опитни институти).
4. ЯНУШЕВСКИЙ, Н. К. — Схема работ и методика селекции (Баку, 1929 г.).
5. АВТОНОМОВ, А. И. и др. — Генетика, селелция и семеноводство хлопчатника („сельхозгиз", 1933 г.).
6. HARLAND, S. C. — The Genetics of Gossypium (1932).

ВСИ „Д. Коларов" Централна библиотека ПЛОВДИВ